

Prameny spojují krajiny a státy

Česko-německé příhraničí je významnou přírodní oblastí bohatou na prameny podzemní vody. Díky geologickým podmínkám se na tomto území nachází nejvíce pramenů prosté vody, vzácněji i minerální. Více než čtyři desítky z nich začal v oblasti mezi Libercem a Žitavou zkoumat mezinárodní tým vědců. Zajímají je nejen souřadnice z míst, kde se prameny vyskytují, jejich botanické a zoologické charakteristiky nebo hydrochemické vlastnosti.

► Kromě studia a vyhledávání zmínek v archívech pracují vědci se svými studenty samozřejmě i v terénu.

Celkem 43 pramenů z česko-německého příhraničí zvolili vědci z Technické univerzity v Liberci, České zemědělské univerzity a Technické univerzity v Drážďanech pro účely svého Projektu prameny spojují krajiny a státy. Výzkum vědci uskutečňují v příhraničí – v Jizerských a Lužických horách, na českém i německém území.

Na projektu spolupracují odborníci z několika oborů – hydrobiologie, botaniky, ekologie, kulturní geografie, kartografie a geoinformatiky. Do výzkumných prací zapojují i své studenty.

Společně a přímo v terénu mapují pramenné oblasti, přičemž takto komplexní a víceoborový výzkum je poměrně výjimečný. Výstupy pak budou podkladem pro využití krajinnotvorné role pramenů pro zachování a zlepšení ekologické a biologické rozmanitosti přeshraničního regionu.

„V průzkumu se zaměřujeme na historii zkoumaných pramenů, jejich využití lidmi v minulosti i současnosti, na jejich pojmenování před válkou i dnes. Zajímají nás také legendy, rituály a příběhy, které jsou s prameny spojené. Vyhledáváme zmínky v regionální literatuře, oslovujeme pamětníky. K nejznámějším legendám patří ta spojená s pramenem sv. Zdislavy v Lemberku. V Dalimilově kronice najdeme zmínku o tom, jak Zdislava pomocí vody z pramene léčila kožní choroby, pomáhala navracet zrak nevidomým nebo pohyb chromým a jinak vážně nemocným. Lokálním tématům se v tvorbě věnuje řada regionálních autorů, děj svých povídek situovala do Podještědí například Karolína Světlá.

Zjišťujeme také to, jestli se místní o své prameny zajímají a zda vůbec a také jak o prameny ve svém okolí pečují. Pátráme po tradicích, které se u pramenů provádějí, jako je otevírání studánek v jarním období, tedy symbolické vyčištění pramene po dlouhé zimě. Pro náš výzkum jsou klíčové příběhy konkrétních lidí, jejich vzpomínky nebo současné zážitky,“ vysvětluje vedoucí výzkumu Kateřina Rudincová, expertka v oblasti kulturní geografie.

Výsledkem výzkumu na začátku roku 2019 bude webová interaktivní mapa, která shrne všechny zjištěné poznatky. Lidé uvidí přesné GPS souřadnice, přečtou si výsledky chemických rozborů, prohlédnou si fotografie, poslechnou zvukový záznam nebo si přečtou konkrétní příběh vážící se k danému místu. „Mapu chceme udělat tak zajímavou, aby téma pramenů v dané oblasti

VĚDCI SE OBRACÍ NA VEŘEJNOST

Aby výzkumníci získali co nejvíce informací k pramenům v oblasti mezi Libercem a Žitavou, vyzývají ke spolupráci i veřejnost. Zájem mají především o fotografie, osobní příběhy, rodinné vzpomínky nebo místní pojmenování z minulosti. „Chceme se dozvědět o zdánlivě obyčejných zvyklostech a zážitcích, protože mapujeme interakci místních obyvatel s prameny v okolí. Pamatuje si váš dědeček, že zastavoval s koňmi u některého z pramenů? Chodíváte k některému prameni na pravidelný rodinný výlet? Prameny najdeme i v romantických místech a máme s nimi spojené i osobní zážitky. I takové informace jsou pro náš výzkum velice cenné, ačkoliv někomu mohou připadat nedůležité. Podělte se o ně s námi,“ vyzývá Hynek Böhms, expert v oblasti interkulturního vzdělávání a dodává: „Budeme potěšeni, pokud nám kdokoli nahlásí i třeba zapomenutý pramen, o kterém nyní nevíme. Každého „objevitele“ a jeho tip na neznámý pramen, námět, fotografii nebo jinou informaci odměníme.“

Pro nahlášení informací je připravena speciální online mapová aplikace na adrese <http://prameny.tul.cz/mapa>. Jejím prostřednictvím lze označit místo, zadat oficiální i neoficiální název, typ pramene, nahrát fotografii a připojit krátký příběh. Možnost spojení i přes facebook <https://facebook.com/prameny-spojuji> nebo telefonicky na číslo +420 485 354 159.

zaujalo i laiky. Rádi bychom v nich vzbudili zájem o prameny a také o péči o krajinu,“ říká vedoucí výzkumného týmu Jiří Šmída z Technické univerzity v Liberci. ■

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar. Interreg V A / 2014 – 2020

Projekt „Prameny spojují krajiny a státy – environmentální vzdělávání a kooperace v regionu Liberec-Zittau“ byl podpořen z prostředků Evropské unie.